

Engelsk A- samfundsfag B

1/ Kulturkonflikter

Gør kort rede for det væsentlige indhold i ”Fra fiasko til fremtid” og ”British National Party Leaflet”. Undersøg hvilke hovedproblemstillinger teksterne fremhæver. Inddrag relevant supplerende materiale. Giv til sidst en vurdering af, hvordan du mener kulturkonflikter kan løses. Inddrag relevant teori.

2/ Kulturel identitet

Der ønskes en analyse og fortolkning af ”Presents from my aunts in Pakistan”. Undersøg hvilke hovedproblemstillinger digtet og artiklen ”De skal ikke spise røde pølser” inddrager. Diskutér betydningen af kulturel identitet.

3/ Det multietniske samfund

Redegør for det væsentlige indhold i det udleverede materiale. Undersøg ved hjælp af relevant materiale, hvorvidt Danmark og England kan betegnes som multietniske samfund.

Diskutér på baggrund af det udleverede materiale og dine egne indhentede materialer, hvorvidt Robin Cook og avisartiklen har ret i deres synspunkter.

4/ Generationer

Der ønskes en analyse og fortolkning af novellen ”My Son the Fanatic”. Undersøg hvilke hovedproblemstillinger novellen og artiklen ”Nydanskere elsker Danmark” inddrager. Diskutér hvorfor første- og andengenerationsindvandrere integreres forskelligt.

Samfundsfag A + Matematik B

Kan Danmark bevare sin nuværende velfærdsmodel?

I 2003 nedsatte VK - regeringen den såkaldte Velfærdskommission, som består af en række eksperter, fortrinsvis med speciale i økonomi (se mere om velfærdskommissionen og deres arbejde på www.velfaerd.dk). Deres hovedopgave var at afdække, hvilke store økonomiske udfordringer det danske velfærdssamfund vil blive stillet overfor i det næste århundrede, og i forlængelse heraf skulle kommissionen afgive sit bud på, hvordan disse problemer kan håndteres bedst muligt. I december 2005 præsenterede Velfærdskommissionen resultaterne af to års arbejde i en rapport, som affødte stor debat.

Opgave:

- 1) Redegør for hovedindholdet i den universelle velfærdsmodel, og angiv, hvordan den adskiller sig fra den residuale model og socialforsikringsmodellen.
- 2) Inddrag bilag 1. Giv en redegørelse for de problemer, velfærdskommissionen peger på kan opstå i fremtidens velfærdssamfund.

- 3) Inddrag bilag 2. Giv en redegørelse for den demografiske udvikling i Danmark. Sammenhold denne udvikling med udviklingen i Nordjyllands Amt (Region Nord). Sammenligningen skal ledsages af læservenlig figur – omregn i den forbindelse tallene til indekstal.
- 4) Diskutér og vurder denne udvikling i Region Nord med udgangspunkt i de udfordringer / problemer velfærdskommissionen identificerer i fremtidens velfærdssamfund - jfr. bilag 1.
- 5) Bearbejd og illustrér alle tallene i tabellerne i bilag 3. Undersøg med udgangspunkt i bilag 3a om der kan peges på en afhængighed mellem forældrenes uddannelsesniveau og deres børns valg af ungdomsuddannelse.
- 6) Diskutér og vurder uddannelsesniveaet i Nordjyllands Amt (Region Nord) med udgangspunkt i de udfordringer / problemer velfærdskommissionen identificerer i fremtidens velfærdssamfund – jfr. bilag 1.

Du kan vælge om du vil besvare spørgsmål 7 eller i stedet spørgsmål 8 og 9.

- 7) Du er politisk rådgiver (spindoktor) for Anders Fogh Rasmussen. Skriv et notat, der indeholder et velbegrundet råd til statsministeren, som han kan bruge, når han skal tage officiel stilling til velfærdskommissionens analyser og anbefalinger – jfr. bilag 1.

Dine råd skal være ledsaget af empirisk dokumentation og analyse med baggrund i <http://www.surveybank.aau.dk/> - Du skal lave mindst 2 krydstabuleringer, hvortil du udfører χ^2 -uafhængighedstest – du skal argumentere for dine valg og forklare hvordan resultatet skal bruges i din rådgivning.

- 8) Med udgangspunkt i dit svar på spørgsmål 5 skal du diskutere og vurdere A. Giddens og P. Pordieus teorier vedrørende individets stilling i det senmoderne samfund.
- 9) Undersøg om uddannelsesniveau hhv. socioøkonomisk baggrund og holdning til velfærdsstaten er indbyrdes uafhængige eller afhængige. Diskutér og vurder årsagen til afhængigheden eller manglen på samme. Din undersøgelse skal være ledsaget af empirisk dokumentation og analyse med baggrund i <http://www.surveybank.aau.dk/>. Du skal lave mindst 2 krydstabuleringer, hvortil du udfører χ^2 -uafhængighedstest.

Vedhæftet materiale:

Bilag 1: Politiken 12. 12. 2005: Velfærdskommissionen: Sænk skatten på arbejde

Bilag 2: Befolkningsprognose for hele landet hhv. Nordjyllands Amt (Region Nord)

Bilag 3:

- A Uddannelsesforløbet for tre generationer 1968-2001
- B Gymnasiefrekvensen i de danske amter 2003
- C Oversigt over antallet af personer med kun grundskoleuddannelse i udvalgte amter 2003

Bilag 1: Kronik: **Sænk skatten på arbejde**

Politiken 12. december 2005

Hvis vi vil sikre et velfærdssamfund, der i fremtiden kan levere tidssvarende offentlig service og sikring af de svageste, er øget beskæftigelse en nødvendighed. For at kunne opnå markant større

beskæftigelse og kvalitet er det nødvendigt at foretage en skatteomlægning, der tager højde for globaliseringen.

Af Velfærdskommissionen

Af Torben M. Andersen, formand for Velfærdskommissionen

Det er sagt mange gange. Vi står over for en ny situation. Arbejdsstyrken begynder at falde. I næsten et halvt århundrede har arbejdsstyrken været stigende. Nu vender udviklingen, og i løbet af de næste 30-40 år vil arbejdsstyrken falde år for år. I starten går det langsomt, men efterhånden kommer faldet op omkring 20.000 personer om året. Hvis vi ikke foretager os noget, vil den private beskæftigelse i 2040 være godt 20 pct. lavere end i dag. Det svarer til 320.000 færre beskæftigede.

Samtidig stiger antallet af pensionister. Med uændrede regler vil antallet af folkepensionister stige med knap 490.000 personer fra 2003 til 2040. En mindre del af denne stigning skyldes, at pensionsalderen med virkning fra 2005 er sænket fra 67 til 65 år. Størstedelen af stigningen skyldes store efterkrigsårgange og den stigende levealder.

Offentlige serviceydelser er ofte gratis - eller også er betalingen et godt stykke lavere end prisen. Finansieringen sker næsten udelukkende ved skattebetaling. Velfærdskommissionen ønsker, at det også i fremtiden skal være sådan. Det kan kun lade sig gøre, hvis den private beskæftigelse forøges. Derfor er det nødvendigt at undgå en del af det beskæftigelsesfald, der vil komme i fravær af reformer.

Uddannelse

HVIS DANMARK også i fremtiden skal være blandt de rigeste lande, er det nødvendigt med en veluddannet arbejdsstyrke. Restgruppen, der ikke får uddannelse, skal være mindre. I dag er det hver femte i en ungdomsårgang, der ikke får uddannelse. Blandt efterkommere efter indvandrere fra mindre udviklede lande er det hver anden.

Velfærdskommissionen foreslår en styrkelse af grundskolen blandt andet ved indførelse af obligatorisk og gratis heldagskole for de 6-9-årige. Det giver mulighed for lektiehjælp, sprogstimulering og en bedre fordeling mellem leg og læring over en skoledag. Tidligere skolestart og en 10. klasse, der er rettet mod elever med svage forudsætninger for at klare en ungdomsuddannelse, er andre redskaber til at styrke det faglige niveau i grundskolen. Bedre mulighed for at belønne læreres indsats er en tredje.

For at styrke gevinsten ved at være i beskæftigelse og tage en kompetencegivende uddannelse foreslår Velfærdskommissionen en række skatteomlægninger. Ved at fjerne mellemskatten og øge grænsen for topskat til 400.000 kr. vil 40 pct. være den typiske skat for personer med en erhvervsuddannelse. Også for den sidst tjente krone.

Modstykket til dette er en øget beskatning af boliger. Stigningen i ejendomsværdibeskatningen indføres gradvist over en meget lang periode fra 2010 til 2030. Formålet er at sikre, at skattelempelserne kommer før skattestigningerne, således at alle beskæftigede vil få en stigning i den disponible indkomst.

Ideen er både at give flere en forudsætning for at tage en erhvervsuddannelse og at give den enkelte en større gevinst ved at arbejde, fordi den ekstra indkomst ikke beskattes så hårdt. Fjernelse af mellemskatten og flytningen af grænsen for topskat betyder også, at gevinsten ved at tage en videregående uddannelse stiger. Denne del af skatteændringen er en vigtig del af

forudsætningen for at sikre, at den danske arbejdsstyrke også i fremtiden har et højt uddannelsesniveau. Det skal sikre, at fremtidens videnstunge arbejdspladser placeres i Danmark - også selv om globaliseringen fører til øget konkurrence om placeringen af netop disse attraktive job. Kun hvis det lykkes, kan Danmark fastholde sin position som et af de mest velstående lande.

UDDANNELSESFORSLAGENE - og skatteomlægningen - er meget vigtige for samfundet på langt sigt. Men det varer meget længe, før de får virkning på arbejdsstyrken. Det varer 10 år, før en årgang har været helt igennem den ny grundskole. Det varer yderligere i bedste fald mellem tre og fem år, før denne årgang har fået uddannelse. Det varer endelig yderligere omkring 20 år, før halvdelen af arbejdsstyrken har været igennem dette forløb. Det er altså politik, der virker meget langt ude i fremtiden. Det er langsigtede investeringer. Her og nu har politikken ikke den store virkning. Det fald i arbejdsstyrken, som vi oplever i de kommende år, skal løses på anden måde.

Velfærdskommissionen foreslår derfor også, at unge skal gives tilskyndelse til hurtigere at komme igennem uddannelsessystemet. Danske unge er ældre end unge i andre europæiske lande, når de afslutter deres uddannelse. Velfærdskommissionens forslag indebærer højere SU til dem, der starter hurtigt, og bonus til dem, der gør sig færdig på den planlagte tid. Målet er, at de unge starter tidligere på arbejdsmarkedet efter endt uddannelse. Også disse forslag virker gradvist på arbejdsstyrken. Først omkring 2020 kan denne politik forventes at få fuld virkning på arbejdsstyrken.

Tilbagetrækning

TILBAGETRÆKNING er noget, man skal kunne planlægge i god tid, og reformer bør ikke komme pludseligt. Man er nødt til at acceptere, at det tager lang tid, inden tilbagetrækningsreformer får fuld virkning på arbejdsstyrke og beskæftigelse.

Målsætningen med tilbagetrækningsreformen er at sikre et rimeligt forhold mellem den andel af livet, hvor man bidrager til velfærdssamfundet, og den andel af livet, hvor man er tilbagetrukket. Dette kan illustreres på følgende måde. Fra 1957 blev folkepensionsalderen forhøjet til 67 år. På dette tidspunkt var middellevetiden for mænd 70 år. Med Velfærdskommissionens forslag vil pensionsalderen igen være 67 år i 2030. Middellevetiden for mænd vil være 77 år ifølge Velfærdskommissionens fremskrivning. Altså samme pensionsalder som i 1957, men syv års længere levetid. Uden Velfærdskommissionens forslag er forskellen endnu større.

Velfærdskommissionen foreslår en langsom afvikling af efterlønsordningen. Den alder, hvor man tidligst kan gå på efterløn, forøges med fire måneder om året. Samtidig forøges pensionsalderen med én måned om året. Det betyder, at den maksimale periode, man kan modtage efterløn, reduceres med ca. tre måneder om året. Velfærdskommissionen foreslår, at reformen starter i 2009. Årgang 1963 vil være den sidste, der kan få efterløn (i ét år), og ordningen vil være helt væk i 2030.

Tilbagetrækningsreformen får gradvist effekt på arbejdsstyrken i perioden fra 2010 til 2030. Efterlønsreformen får derfor virkning inden for det, man normalt kalder det mellemlange sigt. Stigningen i folkepensionsalderen med 1 måned om året skal sikre, at pensionsalderen bliver ved med at følge med levetiden opad. Dette øger også arbejdsstyrken, men virkningen kommer især efter 2020. Det er altså også en reform, der retter sig mod det lange sigt.

Arbejdsmarked og integration

UDDANNELSE og tilbagetrækning er områder, der kan bidrage til at øge arbejdsstyrke og beskæftigelse på langt sigt. Der er også behov for at øge beskæftigelsen på kortere sigt. Den politik, der kan virke på dette område, må rette sig mod dem, der er i den erhvervsaktive alder. Det kan være arbejdsmarkedsreformer eller mere målrettet politik for at få flere indvandrere og efterkommere i arbejde.

På kort sigt skal faldet i arbejdsstyrken således modvirkes ved at øge arbejdsudbud og beskæftigelse for dem, der er i aldersgruppen 25-60 år. Hvis det skal kunne lade sig gøre, må gevinsten ved beskæftigelse blive større. Det kan ske enten ved at sænke ydelserne til dem, der ikke er i beskæftigelse, eller ved at øge indkomsten efter skat for dem, der er i beskæftigelse. Der er ikke andre muligheder.

Det har været kommissionens mål, at velfærdssamfundet fortsat skal kunne tilbyde en rimelig sikring af grupper uden arbejde. Velfærdscommissionen har derfor fravalgt at sænke offentlige ydelser til personer, der modtager overførselsindkomst.

Velfærdscommissionen foreslår i stedet en markant forøgelse af beskæftigelsesfradraget til disponibel værdi på knap 15.000. Altså en markant skattelettelse til beskæftigede. Vi foreslår også en beskæftigelsesbonus til langtidsledige, der kommer i job.

Velfærdscommissionen foreslår samtidig en forkortelse af dagpengeperioden til 2,5 år. Det skal bringe flere i job hurtigt. Forslaget kombineres med forbedrede muligheder for omskoling af dagpengemodtagere og mere aktivering.

Beskæftigelsesfradraget virker med det samme. Det er altså et instrument, der kan bruges til at øge arbejdsudbuddet på kort sigt. Arbejdsmarkedsreformen får gradvis virkning i løbet af de første 4-5 år.

På integrationssiden foreslår Velfærdscommissionen oplæringsstillinger for indvandrere med svage danskundskaber eller særligt behov for oplæring. Stillinger skal kunne vare i op til tre år. Aflønningen skal afspejle kvalifikationerne, hvorfor den kan være lavere end mindstelønnen.

Arbejdsmarkedets parter må tage et større ansvar på de områder, hvor indretningen af arbejdsmarkedet giver problemer. Arbejdsmarkedets parter må derfor indgå overenskomster, der sikrer, at det danske arbejdsmarked kan dække behovet for praktikpladser, aktivering og oplæringspladser for indvandrere. Sker det ikke, anbefaler Velfærdscommissionen, at der skabes ordninger, der økonomisk forpligter virksomhederne til at tage dette ansvar. Det kan f.eks. ske ved obligatoriske bidrag til en ordning, der udbetaler tilskud til de virksomheder, der løfter opgaven.

Disse forslag vil efterhånden kunne øge beskæftigelsen for indvandrere og efterkommere, men de væsentligste effekter for denne grupper kommer på længere sigt via et kvalifikationsløft. Det kan således ikke forventes, at integrationen af indvandrere og efterkommer på kortere sigt kan bidrage i betydeligt omfang til at imødegå faldet i arbejdsstyrken.

Skatteomlægninger er nødvendige

ARBEJDSSTYRKEFALDET i de kommende år betyder, at det bliver nødvendigt med ændringer i den økonomiske politik, der kan forøge arbejdsstyrke og beskæftigelse. Velfærdscommissionen opfatter beskæftigelsesstrategien som det nødvendige svar på den udfordring, der kommer fra kombinationen af en ændret befolkningssammensætning og en øget globalisering.

En sænkning af skatten på arbejde er et afgørende element i beskæftigelsesstrategien på det korte og det lange sigt. En fastlåsning af den nuværende skattestruktur kan give strukturelle problemer på arbejdsmarkedet på kort sigt på grund af manglende arbejdsudbud. Men især på det lange sigt er det nødvendigt med en sænkning af skatten på arbejdskraft og en ændring i indkomstskattesystemet for at kunne fastholde høj velstand og fortsat vækst.

Med den type velfærdssamfund, vi har i Danmark, må skattetrykket nødvendigvis være højt. Men høje skatter har en tendens til at undergrave arbejdsviljen og dynamikken i samfundet. Derfor fastslår Velfærdskommissionens kommissorium fornuftigvis, at der skal findes løsninger uden at ty til generelle skattestigninger. Men inden for rammen af uændrede skatter kan skatteomlægninger hjælpe med til at fremtids sikre velfærdssamfundet. Det er baggrunden for, at Velfærdskommissionen ved flere lejligheder - i debatter og delrapporter - har betonet betydningen af skatter. Vores forslag på skatteområdet indebærer en sænkning af skattetrykket med ca. tre procentpoint i forhold til situationen uden ændringer. Disse forslag er vores bud på, hvorledes skatteomlægninger bedst kan understøtte beskæftigelsesstrategien og sikre fremtidig vækst og velfærd.

Bilag 2

Befolkningsprognose for hele landet ved normalt forløb

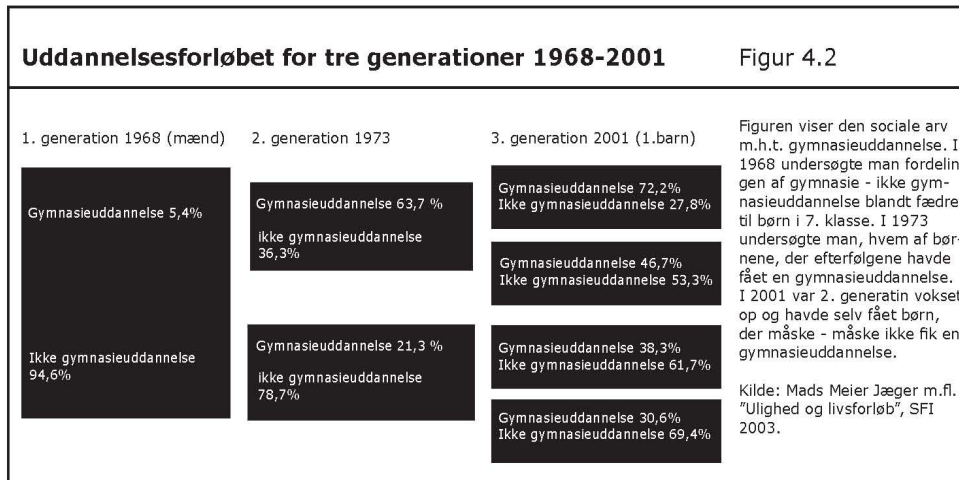
Årstal	2000	2010	2020	2030	2040
0-14 år	981 148	1 023 975	1 005 330	1 096 364	1 148 971
15-65 år	3 605 109	3 690 577	3 717 862	3 740 952	3 774 769
Over 65 år	743 762	813 400	1 016 947	1 156 960	1 289 293
Befolkning i alt	5 330 020	5 527 952	5 740 139	5 994 276	6 213 033

Befolkningsprognose for Nordjyllands Amt ved normalt forløb

Årstal	2000	2010	2020	2030
0-14 år	91 959	90 424	87 357	94 175
15-65 år	329 616	333 053	328 347	323 509
Over 65 år	72 578	78 331	96 756	110 134
Befolkning i alt	494 153	501 808	512 460	527 818

Bilag 3 a: Den sociale arv i forskellige aldersgrupper

Kilde: Socialforskningsinstituttet, 2003

Rekonstruktion af spørgsmål om gymnasieuddannelse.

Baggrunden for koblingen mellem ovenstående tal er ikke tilgængelig. Vi kan derimod forestille os, at 500 unge fra den "3. generation 2001" har besvaret 2 spørgsmål om sig selv og sine forældre (fra 2. generation 1973):

- Har du en gymnasial uddannelse?
- Har en af dine forældre en gymnasial uddannelse?

Derved kan man komme frem til følgende observationstabel:

		forældre:	
		gym	ikke gym
børn:	gym	51	119
	ikke gym	66	264

(Det er ikke helt rimeligt selv at sætte stikprøvens størrelse til 500 – måske er det langt færre der er spurgt. Overvej eventuelt betydningen af dette.)

Bilag 3 b: Gymnasiefrekvensen i de danske amter

**Gymnasiefrekvensen i de danske amter,
2003****Kilde: Amtsrådsforeningen****I pct. og indekseret (alle amter=100)**

Amt	Pct.	Indeks
København	45,1	129
Frederiksborg	43,4	124
Roskilde	39,2	112
Vestsjælland	32,3	93
Storstrøm	29,2	84
Bornholm	39,3	112
Fyn	35,8	102
Sønderjylland	31,7	91
Ribe	29,5	84
Vejle	34,7	99
Ringkjøbing	26,7	76
Århus	34,7	99
Viborg	30,2	86
Nordjylland	30,9	88
Alle amter	35,0	100
Københavns K.	44,0	126
Frederiksberg K.	58,6	168

Bilag 3 c: Oversigt over antallet af personer med kun grundskoleuddannelse i udvalgte amter

Antal personer med kun grundskoleuddannelse i Nordjyllands Amt,	2003
Kilde: Danmarks Statistikbank	
Under uddannelse	27 919
Beskæftigede	55 064
Arbejdsløs	5 444
Udenfor arbejdsstyrken	41 081
Personer med kun grundskoleuddannelse i Nordjyllands Amt i alt	129.508
Antal indbyggere i Nordjyllands Amt	Ca. 495.000

Antal personer med kun grundskoleuddannelse i Frederiksborg Amt,	2003
Kilde: Danmarks Statistikbank	
Frederiksborg Amt	
Under uddannelse	17 820
Beskæftigede	33 837
Arbejdsløs	1 942
Udenfor arbejdsstyrken	20 855
Personer med kun grundskoleuddannelse i Frederiksborg Amt i alt	74.454
Antal indbyggere i Frederiksborg Amt	Ca. 373.000

Antal personer med kun grundskoleuddannelse i Københavns Amt	2003
Kilde: Danmarks Statistikbank	
Under uddannelse	29 983
Beskæftigede	57 098
Arbejdsløs	3 663
Udenfor arbejdsstyrken	37 486
Personer med kun grundskoleuddannelse i Københavns Amt i alt	128.230
Antal indbyggere i Københavns Amt	Ca. 618.000

Antal personer med kun grundskoleuddannelse i Fyns Amt	2003
Kilde: Danmarks Statistikbank	
Under uddannelse	26 308
Beskæftigede	46 781
Arbejdsløs	4 584
Udenfor arbejdsstyrken	39 880
Personer med kun grundskoleuddannelse i Fyns Amt	117.553
Antal indbyggere i Fyns Amt	Ca. 475.000